परीक्षा सांकेतांक ७१८	Sandip B. Biradar 9403855008 माध्यम : मराठी
पेपर सांकेतांक १०१	

Q. Booklet No 10107627

SEAL SEAL SEAL

वेळ: १०.३० ते १.००

बैठक क्रमांक

8	1	1	1	1	1	0	1	5	4

संच **A**

एकूण गुण :	१५०
एकूण पृष्ठ :	३२

पेपर I (इ. १ ली ते इ. ५ वी)

दि: 15-07-2018

सूचना: **प्रश्नपत्रिका सोडविण्यापूर्वी कृपया खालील सूचना काळजीपूर्वक वाचा:**

१. परीक्षार्थीने आपला बैठक क्रमांक त्यांना पुरविलेल्या प्रश्नपत्रिकेवर विहित ठिकाणी नोंदवावा.

२. प्रश्नपत्रिकेमध्ये सलग एकूण १५० प्रश्न असून ते सोडविण्यासाठी उमेदवारास १५० मिनिटे (अडीच तास) वेळ देण्यात आलेला आहे. प्रत्येक प्रश्नास एक गुण आहे. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

३. **प्रत्येक प्रश्न वस्तुनिष्ठ स्वरुपाचा असून प्रश्नाच्या खाली उत्तराचे चार पर्याय दिलेले आहेत. त्यापैकी उत्तराचा एकच पर्याय अचूक असून तो नोंदवावा. उत्तरे नोंदविण्यासाठी परीक्षागृहात पुरविण्यात आलेल्या बॉलपेनचाच वापर करावा. अचूक उत्तर असलेल्या पर्याय क्रमांकाचा गोल पूर्णपणे रंगवावा. अर्धवट रंगवलेले गोल, खाडाखोड अथवा एकाच प्रश्नासाठी दोन उत्तरे दर्शविलेली असतील अशा उत्तरांना गुण दिले जाणार नाहीत. एकदा दिलेले उत्तर बदलता येणार नाही.**

४. कोणत्याही कारणामुळे प्रश्न रद्द करावा लागल्यास अचूक प्रश्नांच्या गुणांवर आधारीत पात्रता निश्चित करण्यात येईल.

५. प्रश्नपत्रिकेत कोणत्याही प्रश्नांच्या उत्तराची नोंद करु नये. प्रश्नपत्रिकेचा कोणतेही पृष्ठ/ भाग मूळ प्रश्नपत्रिकेपासून वेगळा करु नये.

६. कच्चे काम प्रश्नपत्रिकेमध्ये दर्शविण्यात आलेल्या जागेतच करण्यात यावे.

७. बैठक क्रमांक व प्रश्नपत्रिका संच कोड उत्तरपत्रिकेवर विहित ठिकाणी नोंदवावा.

८. प्रश्नपत्रिकेचा व उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक, प्रश्नपत्रिका संच कोड स्वाक्षरीपटावर लिहिणे आवश्यक आहे.

९. परीक्षा प्रवेशपत्राची मागणी केल्यास समवेक्षक/पर्यवेक्षकास दाखवावे.

१०. प्रश्नपत्रिकेमध्ये खालीलप्रमाणे विषयनिहाय विभाग आहेत.

विभाग	विषय	प्रश्न क्रमांक	गुण
१	इंग्रजी	१ ते ३०	३०
२	मराठी	३१ ते ६०	३०
३	बालमानसशास्त्र व अध्यापनशास्त्र	६१ ते ९०	३०
४	गणित	९१ ते १२०	३०
५	परिसर अभ्यास	१२१ ते १५०	३०

११. उत्तरपत्रिका समवेक्षकाकडे जमा करताना उत्तरपत्रिकेची Carbonless प्रत (उत्तरपत्रिकेचा भाग २) परीक्षार्थीने स्वत:कडे ठेवून ती मिळाल्याबाबतची स्वाक्षरी स्वाक्षरीपटावर नोंदवावी.

SEAL S

१२. परीक्षा संपल्यानंतर समवेक्षकाच्या सूचनेशिवाय परीक्षागृह सोडू नये.

१३. परीक्षार्थीने परीक्षा चालू असताना अथवा परीक्षा संपल्यानंतर परीक्षेसंबंधी कोणतेही साहित्य परीक्षागृहाबाहेर नेल्यास त्याची या परीक्षेतील उमेदवारी रद्द होईल.

१४. **कोणत्याही प्रकारचा भ्रमणध्वनी, कॅलक्युलेटर किंवा तत्सम इलेक्ट्रॉनिक्स साहित्य परीक्षागृहात बाळगण्यास व वापरण्यास सक्त मनाई आहे.**

१५. परीक्षेसाठी विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर परीक्षार्थीस ही प्रश्नपत्रिका स्वत:बरोबर परीक्षा कक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. परीक्षेची वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपत्रिकेची प्रत / प्रती किंवा प्रश्नपत्रिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम - ८२" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल.

१६. परीक्षार्थींनी पेपरची विहित वेळ सुरु झाल्यानंतरच या प्रश्नपत्रिकेस लावलेले कागदी सिल काढावे. पेपर सुरु होण्याच्या विहित वेळेपूर्वी सिल काढू नये.

SANDIP BIRADAR 9403855008

ENGLISH

1. Choose the correct synonym of the given word: **Placid**
(1) Clear (2) Dull (3) Enjoyable (4) Calm

2. Identify which part of the sentence has an error.
(A) People who are averse with (B) Hard work
(C) Generally do not (D) Succeed in life (E) No error
(1) C (2) D (3) A (4) B

3. Choose the correct passive voice form of the given sentence. It fills a global knowledge gap.
(1) A knowledge global gap is filled by you (2) A global knowledge gap is filles by it.
(3) A global knowledge gap is filled by it. (4) It is fill by a global knowledge

4. Choose the correct alternative for the given 'Direct Speech'. I said to vedant, "What does it mean?"
(1) I claimed to Vedant what it mean. (2) I asked Vedant what it meant.
(3) I said to Vedant what meant it. (4) I advised Vedant what means it.

5. Choose an option giving the comparative degree of the given.
Sachin Tendulkar is the best batsman in India.
(1) No other batsman in India is as good as Sachin Tendulkar.
(2) All batsmen in India are superb as Sachin Tendulkar.
(3) Sachin Tendulkar is better than any other batsman in India.
(4) All batsmen in India are inferior to Sachin Tendulkar

6. Choose the proper articles.
It must be ____________ magic fish. ___________ fish will grant your wish.
(1) the, a (2) a, a (3) a, an (4) a, the

7. Fill in the blank with the correct alternative.
Camels : Grunt :: **Elephants** : ________________
(1) Coo (2) Bellow (3) Trumpet (4) Growl

8. Choose the correct 'Antonym' of the given word.
Provoke :
(1) Attract (2) Convince (3) Gratify (4) Pacify

9. Find out the phrase which can correctly substitute the underlined part of the sentence.
A <u>hot head</u> is always a loser in life.
(1) rash person (2) telling a lie (3) Irregular person (4) top

10. Choose the correct alternative. I solved a problem ______________ was very difficult.
(1) who (2) whose (3) which (4) Whom

11. Choose the mismatched pair from the following:
(1) Goose – Geese (2) Sheep – sheeps (3) life – lives (4) deer – deer

SANDIP BIRADAR 9403855008

12. Choose the correct alternative. He __________ fifteen next birthday.

(1) have been (2) will be (3) would be (4) had been

13. Fill in the blank with the proper alternative.

Perfect health depends on the __________ of a few simple rules to health.

(1) observation (2) occurrence (3) observance (4) adaptation

14. Choose the one which best expresses of the underlined word in the sentence.

The boy is <u>anxious</u> to learn as much as he can.

(1) Serious (2) Worried (3) Forced (4) Eager

15. Count and choose the number of adjectives in the following sentence.

It is a good idea to go to Mahabaleshwar by a private car.

(1) 2 (2) 3 (3) 4 (4) 1

16. Choose the correct 'Interjection' to complete the following. __________! At last you have done it.

(1) Hurrah (2) Alas (3) Bravo (4) Ouch

17. Rearrange the jumbled parts which are labelled P, Q, R, S to produce the correct sequence for the given sentence.

We have to __________

P : as we see it

Q : speak the truth

R : there is falsehood and darkness.

S : even if all around us.

(1) RQSP (2) QRPS (3) RSQP (4) QPSR

18. Fill in the blank with the correct alternative. He treats us __________ slaves.

(1) like (2) with (3) from (4) for

19. Find out which part of the sentence has an error.

A. I will put on.

B. a note in this regard.

C. for your consideration.

D. and necessary decision.

(1) C (2) B (3) A (4) D

20. Choose the most suitable 'One word' for the given expression.

One who is interested in the welfare of women:

(1) Ascetic (2) Feminist (3) Recluse (4) Reproof

21. Choose the correct alternative :

I : Keats and Byron are romantic poets, but I prefer the latter.

II : She came to school later than I.

(1) Only I is correct. (2) Both I and II are not correct.

(3) Both I and II are correct. (4) Only II is correct.

22. Fill in the blank with the correct alternative.

Cow : Calf :: Lion : __________

(1) Colt (2) Cub (3) Cygnet (4) Leveret

SANDIP BIRADAR 9403855008

23. Choose the odd term out:

(1) poverty (2) freedom (3) wisdom (4) poor man

24. Choose the correct alternative.

He prefers coffee __________ tea.

(1) above (2) over (3) after (4) to

25. Pick out the most effective word from the given.

My father is the __________ brother of my uncle.

(1) older (2) larger (3) elder (4) bigger

Read the following passage carefully and select the most correct answers of the given questions: (Q. 26 to Q. 30)

Culture is not merely learning. It is discrimination, understanding of life. Liberal education aims at producing moral gifts as well as intellectual, sweetness of temper as much as sanity of outlook. Into the art of living, the cultured man carries a certain grace, a certain refinement, a certain distinction which redeems him from the sterile futility of aimless struggle.

Culture is not a pose of intellect or a code of convention but an attitude of life which finds nothing human, alien, common or unclean. An education that brings up a young man in entire indifference to the misery and poverty surrounding him, to the general stringency of life, to the dumb pangs of tortured bodies and the lives submerged in the shadows is essentially a failure. If we do not realise the solidarity of the human community, nor have human relations with those whom the world passes by as the lowly and the lost, we are not cultured.

26. Which of the following statements best expresses the theme of the passage?

(1) Culture lends grace and sanity to man.

(2) Culture and education are complementary to each other.

(3) Liberal education makes man cultured.

(4) Education brings man closer to life.

27. According to the writer, the function of liberal education is to

(1) change the outlook of a person. (2) increase intellectual powers.

(3) improve a person morally. (4) develop sensitivity to human dignity.

28. Consider the following:

(1) Brotherhood of man (2) Understanding of pain and suffering

(3) Better human relations (4) Sweetness of temper

29. Culture redeems a person from the sterile futility of aimless struggle because

(1) it makes man learned (2) it makes man more intelligent

(3) it brings about a better understanding of life (4) it prepares man for struggle

30. Education is sometimes a failure. Which one of the following is the most likely reason for this?

(1) It improves the intellect only. (2) It does not prepare man for struggle.

(3) It does not make man refined. (4) It carries a man away from life around him.

SANDIP BIRADAR 9403855008

मराठी

खालील उतारा वाचून त्याखालील प्र. 31 ते 34 ची उत्तरे पर्यायांतून निवडा

अर्थ म्हणजे पैसा. पैशाने माणसाचे सारे जीवन व्यापून टाकले आहे. या पैशाचे एक शास्त्र असते-अर्थशास्त्र. ॲडम स्मिथ हे एक अर्थशास्त्रज्ञ होते, त्यांनी 'वेल्थ ऑफ नेशन' नावाचा एक ग्रंथ व्यापारी दृष्टीकोनातून लिहिला. उद्योग-धंदा आणि व्यापार चालविण्याचे पैसा हे एक साधन आहे. व्यापारासाठी उत्पादनवाढ हे एक महत्त्वाचे साधन आहे. आर्थिक व्यवहारासंबंधी ॲडम स्मिथ यांनी काही सूत्रे सांगितली आहेत.

काही ठराविक काळ गेल्याशिवाय पैसा मिळत नाही. त्यासाठी काळ-काम-वेग यांचे प्रमाणही विचारात घ्यावे लागते, पैशांची गुंतवणूक ही महत्त्वाची बाब असते. ही गुंतवणूक कशी करायची, याचेही नियोजन करणे महत्त्वाचे असते, पैसा मिळवताना वेळेचा विचार फार महत्त्वाचा असतो. व्यापारात जाचक बंधने नसली तर व्यापाराची उत्तम वाढ होऊ शकते. एखाद्याने धाडसाने व्यापार सुरू केला तर हा व्यापार संरक्षित व्यापारापेक्षा अधिक यशस्वी ठरू शकतो.

स्मिथ यांच्या ग्रंथातील तत्त्वांनुसार कामाचे विभाजन, पैसा, किमती, रोजचे वेतन, विभाजनाचे तत्त्व इ. बाबींवर विचार सुरू झाला अनेक विचारवंत आणि युरोपीय देशांनी या अर्थशास्त्रीय सूत्रांचा बारीक अभ्यास केला; आणि मग यातूनच भांडवलशाही समाजरचनेचा पाया घातला गेला.

31. उताऱ्यानुसार पुढीलपैकी अयोग्य विधान कोणते?
(1) व्यापारासाठी उत्पादनवाढ हे महत्त्वाचे साधन आहे.
(2) पैशाचे शास्त्र म्हणजे अर्थशास्त्र.
(3) पैसा मिळवताना वेळेचा विचार हा महत्त्वाचा असतो.
(4) धाडसाने सुरू केलेला व्यापार घातकच ठरतो.

32. स्मिथ यांनी 'वेल्थ ऑफ नेशन' हा ग्रंथ लिहिण्याचा दृष्टीकोन .... होता
(1) मानवीय (2) धार्मिक (3) व्यापारी (4) राजकीय

33. व्यापारवृद्धीसाठी महत्त्वाची नसलेली खालीलपैकी बाब कोणती?
(1) जाचक बंधने
(2) पैशांची गुंतवणूक
(3) वेळेचा विचार
(4) काळ-काम-वेग यांचे प्रमाण

34. भांडवलशाही समाजरचनेचा पाया घातला गेला. यामागचे मुख्य कारण म्हणजे–
(1) पैशांचे महत्त्व वाढले.
(2) उत्पादनवाढ मोठ्या प्रमाणावार होऊ लागली.
(3) स्मिथ यांच्या अर्थशास्त्रीय सूत्रांचा अभ्यास.
(4) ॲडम स्मिथ हे एक अर्थशास्त्रज्ञ होते.

35. 'आस्था' या शब्दाचा विरूद्ध अर्थाचा शब्द कोणता?
(1) निरास्था (2) शिस्था (3) निराशा (4) अनास्था

36. पुढीलपैकी आज्ञार्थी वाक्य कोणते?
(1) यास्मिन, तुझी वही संजनाला दे पाहू.
(2) यंदाप्रमाणेच पुढील वर्षी देखील वरूणराजाची कृपा व्हावी.
(3) छे! छे! करणारच नाही मी.
(4) गर्जेल तो पडेल काय.

37. पुढीलपैकी निश्चितपणे एकवचनी शब्दाचा पर्याय कोणता?
(1) खते (2) शेते (3) पोते (4) दाते

SANDIP BIRADAR 9403855008

38. वाक्यातील क्रियापदाचा प्रकार ओळखा, 'ताप उतरल्यामुळे ऋतुजाला आता चालवते'

(1) सकर्मक (2) सहायक (3) प्रयोजक (4) शक्य

39. चौकटीतील अक्षरांपासून योग्य म्हण तयार केल्यास त्यातील कोणत्या क्रमांकांच्या अक्षरांपासून 'राजा' या नामाचा विरूद्धलिंगी शब्द मिळेल?

	रा	ल	ल	
ळे	खी	त	तो	णी
	पा	चा	खी	

(1) 3 ऱ्या व 8 व्या (2) 11 व्या व 3 ऱ्या

(3) 6 व्या व 9 व्या (4) 2 ऱ्या व 7 व्या

40. 'जो जे वांछील, तो ते लाहो। प्राणिजात।'

अधोरेखित शब्दाचा प्रकार कोणता?

(1) दर्शक सर्वनाम (2) सार्वनामिक विशेषण (3) संबंधी सर्वनाम (4) गुणविशेषण

41. वाक्यातील विशेषण कोणते?

'मुसळधार पावसाने धरती ओलिचिंब झाली, पण शिवारे पाण्याने तुडुंब भरली'

(1) शिवारे (2) ओलिचिंब (3) तुडुंब (4) मुसळधार

42. खालील वाक्यातील काळ ओळखा

मी तुला नेहमी पत्र पाठवत जाईन.

(1) अपूर्ण भविष्यकाळ (2) रीती भविष्यकाळ (3) साधा भविष्यकाळ (4) पूर्ण भविष्यकाळ

43. पुढील वाक्यात चुकीच्या जागी दिलेले विरामचिन्ह कोणते?

आजोबा राजूला म्हणाले, "शाब्बास मला तुझा अभिमान वाटतो!"

(1) स्वल्पविराम (2) अवतरण चिन्ह (3) उद्गारवाचक चिन्ह (4) अर्धविराम

44. पुढीलपैकी कोणता शब्द उपसर्गघटित नाही?

(1) आलोक (2) आमरण (3) आजन्म (4) आकर्ण

45. 'नीर' या शब्दाला समानार्थी नसलेला शब्द कोणता?

(1) तोय (2) जल (3) जीवन (4) दूध

खालील कविता वाचून त्याखालील प्र. 46 ते 49 या प्रश्नांची उत्तरे पर्यायांतून निवडा.

देणाऱ्याने देत जावे, घेणाऱ्याने घेत जावे
हिरव्या-पिवळ्या माळावरूनी,
सह्याद्रीच्या कड्यावरूनी
छातीसाठी ढाल घ्यावी।
वेड्यापिशा ढगांकडून वेडेपिसे आकार घ्यावे,
रक्तामधल्या प्रश्नासाठी पृथ्वीकडून होकार घ्यावे
उसळलेल्या दर्याकडून पिसाळलेली आयाळ घ्यावी
भरलेल्या भीमेकडून तुकोबाची माळ घ्यावी
देणाऱ्याने देत जावे घेणाऱ्याने घेत जावे
घेता घेता एक दिवस देणाऱ्याचे हात घ्यावे

46. कवी तुकोबाची माळ कोणाकडून घ्यायला सांगत आहे?

(1) भीमथडीकडून (2) 'भीम' या व्यक्तीकडून

(3) भीमा नदीकडून (4) गावकऱ्याकडून

SANDIP BIRADAR 9403855008

47. पुढीलपैकी कोणता पर्याय कवितेमधील विशेष्य नाही?
(1) माळ (2) आकार (3) आयाळ (4) ढाल

48. 'देणाऱ्याचे हात घ्यावे' असे कवी म्हणतात याचा योग्य अर्थ पुढीलपैकी कोणता?
(1) दान करण्याची वृत्ती आपणाकडे घ्यावी.
(2) समोरच्या व्यक्तीचे खरे हात घ्यावे.
(3) लोकांना मदतीचा हात द्यावा.
(4) मन भरेपर्यंत दान घेत राहावे.

49. पुढीलपैकी कोणत्या शब्दाचा समानार्थी शब्द कवितेत आलेला नाही?
(1) जलद (2) अर्णव (3) उत्तर (4) कर

50. पुढीलपैकी अशुद्ध शब्द कोणता?
(1) परीक्षा (2) शिक्षण (3) उपाहारगृह (4) आशिर्वाद

51. पुढीलपैकी वेगळ्या अर्थाचा शब्द कोणता?
(1) सविता (2) चपला (3) सौदामिनी (4) विद्युत

52. देशासाठी प्राणार्पण करणाऱ्या आशुतोषला सर्वांनी प्रणाम केला
वाक्यातील अधोरेखित शब्दसमूहाबददल अचूक शब्द निवडा
(1) देशप्रेमी (2) कार्यतत्पर (3) हुतात्मा (4) क्रांतिकारक

53. 'सर्वच कलाकारांचा अप्रतिम अभिनय पाहून प्रेक्षकांचे ....' योग्य वाक्प्रचार कोणता?
(1) डोळे येणे (2) डोळे निवणे (3) डोळे भिडणे (4) डोळे लागणे

54. खालील वाक्यातील अव्ययाचा प्रकार कोणता?
'अर्जुन नेहमीच मदत करण्यास तयार असे'
(1) उभयान्वयी अव्यय (2) केवलप्रयोगी अव्यय (3) शब्दयोगी अव्यय (4) क्रियाविशेषण अव्यय

55. अनियमित पाणीपुरवठयाबाबत महानगरपालिकेला लिहिलेले पत्र कोणत्या प्रकारचे असेल?
(1) आवेदनपत्र (2) मागणीपत्र (3) तक्रारअर्ज (4) विनंतीअर्ज

56. पुढीलपैकी कोणाला 'ज्ञानपीठ' पुरस्कार मिळालेला नाही?
(1) भालचंद्र नेमाडे (2) वि.स. खांडेकर (3) वि.वा. शिरवाडकर (4) पु.ल. देशपांडे

57. मराठी भाषेचे आद्यकवी कोणाला म्हणतात?
(1) मुकुंदराज (2) म्हाईंभट (3) संत रामदास स्वामी (4) संत ज्ञानेश्वर

58. पुढीलपैकी कोणता शब्द पुल्लिंग आणि नपुंसक लिंगामध्ये बदलत नाही?
(1) वाघ (2) हरिण (3) हत्ती (4) ससा

59. 'आनंदघन' या नावाने ओळखली जाणारी व्यक्ती पुढीलपैकी कोण?
(1) राम कदम (2) अजय अतुल (3) लता मंगेशकर (4) श्रीधर फडके

60. पुढीलपैकी कोणत्या वर्णाला 'महाप्राण वर्ण' म्हणतात?
(1) च (2) ग (3) ब (4) घ

SANDIP BIRADAR 9403855008

61. खालीलपैकी कोणत्या मानसशास्त्रज्ञाने अनुवंशा संबंधी संशोधन करून अनुवंशाचे नियम मांडले?
(1) गाल्टन (2) ग्रेगॉर मेंडेल (3) आर.सी.ट्रायन (4) पियाजे

62. विद्यार्थ्यांमध्ये आढळणारे व्यक्तिभेद हे भिन्न परिस्थितीमुळे निर्माण झालेले असतात. यासाठी शिक्षकाने व्यक्तिभेदाची शास्त्रीय माहिती घेऊन विद्यार्थ्यांना अध्यापन करावे, हे करताना शिक्षकाने खालीलपैकी कोणती बाब टाळावी?
(1) उपजत शक्तींच्या विकासासाठी योग्य शैक्षणिक संस्कार द्यावेत
(2) क्षमतांचा जास्तीतजास्त विकास साधण्याच्या दृष्टीने सुयोग्य परिस्थिति निर्माण करावी
(3) विशिष्ट परिस्थिती निर्माण केली की, विशिष्ट प्रकारचा विकास साधता येईल हे गृहित धरुन त्यादृष्टीने प्रयत्न करावे
(4) विद्यार्थ्यांच्या मानसिक व सामाजिक विकासांसाठी प्रयत्न करावे

63. बाह्य उद्दीपकासंबंधीची अगदी प्रथम होणारी मानसिक स्वरूपाची क्रिया म्हणजे संवेदना होय. याविषयी खालीलपैकी कोणते विधान असत्य आहे?
(1) एखादा चेतक दिसला की ज्ञानेंद्रिय उद्दीपित होतात
(2) ज्ञानेंद्रियांचा बाह्य वस्तूच्या चेतकावर परिणाम होतो
(3) चेतकावर झालेला परिणाम मज्जातंतू मार्फत मेंदूकडे पोहोचविला जातो
(4) संवेदना या मिश्रित स्वरूपाच्या असतात

64. समोर उदद्दीपक नसताना सुद्धा पूर्वी घेतलेल्या अनुभवांचे मनातल्या मनात पुनरूज्जीवन करता येणे किंवा ते अनुभव मन:चक्षूपुढे आणता येणे याला ....म्हणतात.
(1) संबोध (2) प्रतिमा (3) अवबोध (4) संवेदना

65. अवबोधा संबंधी मांडलेल्या समष्टीवादी दृष्टीकोना विषयी खालील पैकी कोणते विधान योग्य नाही?
(1) आपल्याला कोणत्याही गोष्टीचा अवबोध पूर्णांशाने होतो, भागश: नाही.
(2) पूर्णांशाने अवबोध होणे म्हणजे वस्तुविषयीच्या गोष्टी साकल्याने लक्षात येणे.
(3) वस्तूचा पूर्ण म्हणजे तिच्या भागांची साधी बेरीज होय.
(4) वस्तूचा अवबोध पूर्णांशाने होत असताना तिचा एक भाग आकृती व उरलेले भाग पार्श्वभूमी ठरतात.

66. चित्रपट पाहून झाल्यानंतर बऱ्याच दिवसांनी चित्रपटातला एखादा प्रसंग जसाच्या तसा आठवणे, एखादा पाहिलेला क्रिकेटचा सामना मन:पटलावर जसाच्या तसा साकार होणे हे खालीलपैकी कल्पनेच्या कोणत्या प्रकारामुळे घडते?
(1) व्यावहारिक कल्पना (2) स्वैर कल्पना
(3) पुनरुत्पादित कल्पना (4) सौंदर्यनिष्ठ कल्पना

67. विचार करणे ही गुंतागुंतीची प्रक्रिया आहे, यामध्ये खालीलपैकी कोणकोणत्या मानसिक प्रक्रियांचा समावेश होतो?
(अ) अवबोध (ब) संकल्पना (क) तर्क व चिकित्सा (ड) स्मरण
(1) अ, ब, क फक्त (2) अ, क, ड फक्त
(3) अ, ब, ड फक्त (4) अ, ब, क, ड सर्व

SANDIP BIRADAR 9403855008

61. Which of the following psychologists made a research on heredity and put forth the laws of heredity?

(1) Galton (2) Gregor Mendel (3) R.C. Tryan (4) Piaget

62. Individual differences seen in students are created due to different situations. A teacher should therefore obtain information about individual differences and then teach the students. Which of the following should a teacher avoid while teaching?

(1) Give proper educational experiences for the development of innate traits.
(2) Create suitable situation for maximum development of competencies.
(3) Assume that creation of a specific situation will create specific development.
(4) Make efforts for the mental and social development of students.

63. Sensation means initial mental process occurring about external stimulus.
Which of the following statements is not correct concerning the above statement?

(1) Sense organs are stimulated in presence of a stimulus.
(2) External stimulus is affected by sense-organs.
(3) Effect on stimulus is relayed to the brain by the nerves.
(4) Sensations are of mixed type.

64. Revival of previous experiences in one's mind in spite of absence of stimulus or bringing the experiences in one's mind's eye is called as ______________.

(1) concept (2) imagery (3) perception (4) sensation

65. Which of the following statement about perception according to Gestalt pattern is not correct?

(1) We always have perception of the whole not part.
(2) Percieving the whole means understanding the thing as a whole.
(3) Whole of an item means addition of all its parts.
(4) When we perceive a thing we see it as one part figure and remaining background.

66. We remember a scene as it is from the movie which we had seen long back. We also see a cricket match in our mind's eye. This happens due to which of the following types of imagination?

(1) Pragmatic Imagination (2) Fantastic Imagination
(3) Reproductive Imagination (4) Aesthetic Imagination

67. Thinking is a complex process. Which of the following mental processes are included in it?

(A) Perception (B) Concept
(C) Reasoning and Analysis (D) Memory

(1) A, B, C Only (2) A, C, D Only
(3) A, B, D Only (4) A, B, C, D all

SANDIP BIRADAR 9403855008

68. खाली दिलेल्या उदाहरणांमध्ये कोणते उदाहरण हे विचार प्रक्रियेतील अवबोधात्मक स्तराचे उदाहरण आहे?

(1) एखाद्या विषयावर भाषण देताना विचार करणे.

(2) महात्मा गांधीचा फोटो पाहिला की त्यांचा पोशाख राहणीमान यासंबंधी विचार करणे.

(3) एखादी कथा लिहिताना विचार करणे.

(4) दिलेल्या विषयावर निबंध लिहिताना विचार करणे.

69. स्मरणाचा प्रमुख घटक ग्रहण यावर परिणाम करणारा एक घटक म्हणजे व्यक्तीची मनोघडण व्यक्तीची मनोघडण यामध्ये खालील पैकी कोणती बाब येते?

(1) चेतकाची तीव्रता (2) अर्थपूर्णता (3) मानसिक पक्वता (4) चेतक स्त्रोत

70. धारणेचे मापन करतांना खालीलपैकी कोणती पद्धती वापरली जात नाही?

(1) प्रत्यावाहन पद्धती (2) प्रत्याभिज्ञान पद्धती

(3) पुनरध्ययन पद्धती (4) पठण पद्धती

71. कोम्बज व स्निग यांनी मांडलेल्या प्रेरणेच्या व्याख्येमध्ये खालील पैकी कोणते विधान समाविष्ट आहे?

(1) प्रतिक्रियांमधील जोश वाढवणारी स्थिती

(2) स्व-संकल्पना राखण्यासाठी वर्तनाला मिळणारी चालना

(3) साध्य गाठण्यास व वर्तनामागचा उत्साह टिकवून ठेवणारी शक्ती

(4) अध्ययनाची आवश्यक बाब

72. थर्स्टर्नने भाषिक क्षमता, स्मृती, संख्याज्ञान, अवबोध-गती, अनुमान, अवकाशज्ञान व समस्या उकल या प्राथमिक मानसिक क्षमतांना प्रमाण मानून खालीलपैकी बुद्धीची कोणती उपपत्ती मांडली?

(1) संख्यात्मक उपपत्ती (2) द्विघटक उपपत्ती

(3) अनेक घटक उपपत्ती (4) शक्तीवादी उपपत्ती

73. सन 1990 मध्ये भावनिक बुद्धिमत्तेची उपपत्ती जॉन मेयर व .... यांनी मांडली

(1) पीटर सॅलोव्ही (2) विल्यम जेम्स (3) दलिपसिंग (4) ब्रुनर

74. खाली दिलेल्या मानसिक संघर्षाच्या परिणामांपैकी कोणता परिणाम अयोग्य आहे?

(1) व्यक्ती वैफल्याच्या तावडीत सापडते (2) व्यक्तीच्या कृती युक्तीतील जोम वाढतो

(3) विषम समायोजन घडून येते (4) व्यक्तीचा शक्तीक्षय होऊ लागतो

75. बड्या व्यक्तीबरोबर काढलेले फोटो, तिचे आपल्याला आलेले एखादे पत्र इतरांना दाखवून छाप पाडण्याचा प्रयत्न करणे म्हणजे................ संरक्षण यंत्रणेचा वापर करणे.

(1) कृतकसमर्थन (2) प्रतिपूरण (3) विस्थापन (4) तादात्म्य

76. दोन समान अध्ययन परिस्थितीमधील विषयांश, ज्ञान, तंत्र, कौशल्य इ. घटक व उदि्दष्टे यामध्ये समानता असेल तर अध्ययन संक्रमण होते. ही समान घटक उपपत्ती खालीलपैकी कोणत्या मानसशास्त्रज्ञाने मांडली?

(1) पॅहलॉव्ह (2) बॅग्ले (3) जडड् (4) थॉर्नडाईक

SANDIP BIRADAR 9403855008

68. Which of the following is an example of thinking process at perceptual level?
(1) Thinking during giving a speech.
(2) Thinking about the clothes of Mahatma Gandhiji after seeing his picture.
(3) Thinking while writing a story.
(4) Thinking while writing an essay on a given subject.

69. An individuals structure of mind affects the retention which is an important factor of memory. Which of the following factors is included in it?
(1) Intensity of Stimulus
(2) Meaningfulness
(3) Mental maturity
(4) Source of stimulus

70. Which of the following methods is not used for measuring retention?
(1) Recall method
(2) Recognition method
(3) Releasing method
(4) Recitation method

71. Which of the following statements is inclusive in the definition of motivation given by Combs and Snigg?
(1) Situation increasing the vigour of reactions.
(2) Driving force of behaviour needed to retain self concepts.
(3) Force that retains the power of vigour for behaviour and helping to gain the aim.
(4) Essential factor for learning.

72. Language competency, memory, numerical knowledge, speed of perception, inference space knowledge and problem solving, all these were considered as standard primary mental competencies by Thurston to put forth a theory of intelligence. Which of the following is that theory of intelligence?
(1) Quantity Theory
(2) Two Factor Theory
(3) Multifactor Theory
(4) Theory of Formal Discipline

73. In 1990, John Meyer and ______________ put forth the theory of emotional intelligence.
(1) Peter Salovy (2) William James (3) Dalip Singh (4) Bruner

74. Which of the following is an incorrect effect of mental conflicts?
(1) A person gets dejected.
(2) There is a rise in the activity force.
(3) There is imbalance in adjustment process.
(4) A person feels drained out and weak.

75. When a person tries to impress everyone by showing his photograph with prestigious people or shows the letters which have been sent by important people, then __________ type of defence mechanism is being used.
(1) Rationalisation (2) Compensation (3) Displacement (4) Identification.

76. If the content, knowledge, technique, skill, etc. factors and objectives are similar between two similar learning situations then transfer of training occurs. This theory of identical factors was put forth by which psychologist?
(1) Pavlov (2) Bagley (3) Judd (4) Thorndike

77. शैशवावस्थेतील मुल्यांच्या सामाजिक कौशल्यांच्या विकासाबाबत खालीलपैकी कोणते विधान वैशिष्ट्य सांगते?

(1) परकी माणसे ओळखता येत नाहीत
(2) इतरांच्या हावभावांना प्रतिसाद देत नाहीत
(3) इतरांचे लक्ष वेधून घेतात
(4) अनोळखी माणसांकडे पटकन जातात

78. किशोर वयातील मुलांच्या शारीरिक विकासाबाबात खालीलपैकी कोणते विधान योग्य आहे?

(1) ग्रंथीरसांमुळे शरीराच्या सांगाड्यांवर परिणाम होतो.
(2) स्नायूमेदाची वाढ मुलींमध्ये अधिक असते.
(3) प्राणवायूच्या पुरवठ्यात होणारी वाढ मुलींमध्ये अधिक असते.
(4) मुलामुलींची शारीरिक वाढ समतुल्य असल्याने शारीरिक शिक्षणातील क्रिया समान असतात.

79. कुशाग्र बुद्धिमत्तेच्या विद्यार्थ्यांबाबत खालील विधानांपैकी कोणते विधान अयोग्य आहे?

(1) सर्वसामान्य विद्यार्थ्यां सारखाच अभ्यासक्रम त्यांना असावा.
(2) आपण इतरांहून श्रेष्ठ आहोत अशी अहंभावना या विद्यार्थ्यांमध्ये असू शकते.
(3) शिक्षकांसाठी हे विद्यार्थी प्रतिस्पर्ध्यांसारखे असतात.
(4) अभ्यासक्रम सोपा वाटल्याने विद्यार्थी वर्गात लक्ष देत नाहीत.

80. "व्यक्तीच्या जैविक देणगीपासून व्यक्तीने जीवन जगेपर्यंत केलेली वाटचाल म्हणजे व्यक्तिमत्व होय" अशी व्यक्तिमत्वाची व्याख्या खालीलपैकी कोणत्या मानसशास्त्रज्ञाने केली?

(1) नॉर्मन एल मन
(2) जी. डब्ल्यू ऑलपोर्ट
(3) जी. ए. किंबल
(4) जे. बी. वॅटसन

81. कंठग्रंथीतून थायरॉक्सीन हा स्त्राव जेव्हा जास्त प्रमाणात पाझरतो तेव्हा त्या व्यक्तीमध्ये खालीलपैकी कोणते लक्षण दिसून येते?

(1) या व्यक्तीला भूक लागत नाही
(2) या व्यक्ती अस्थिर असतात
(3) या व्यक्ती महत्त्वाकांक्षी नसतात
(4) या व्यक्ती झोपाळू असतात

82. अध्ययन उपपत्तींच्या वर्गीकरणामध्ये ज्ञानात्मक उपपत्ती मध्ये खालील पैकी कोणत्या मानसशास्त्रज्ञाचा समावेश होत नाही?

(1) गुथ्री
(2) लेविन
(3) गॅने
(4) ब्रूनर

83. व्यक्ती व तिच्या भोवतालचे वातावरण यांच्यातील आंतरक्रियांतून मर्मदृष्टी प्राप्त होते व समस्या सोडविली जाते असे मत कोहलर यांनी मांडले आणि प्रयोगाने हे सिद्ध केले याकरिता त्यांनी खालीलपैकी कोणत्या प्राण्यावर प्रयोग केले?

(1) कुत्रा
(2) मांजर
(3) चिंपाझी
(4) कबूतर

84. खाली अध्यापन प्रक्रियेचे स्वरूप सांगणारी विधाने दिली आहेत, त्यापैकी कोणते विधान योग्य नाही?

(1) अध्ययनास गतिमान करण्याचे सामर्थ्य अध्यापन प्रक्रियेत आहे.
(2) अध्यापन हे अध्ययनास पोषक आहे.
(3) अध्यापन हे नैसर्गिक व सहज आहे.
(4) अध्यापनात शिक्षक, अध्ययनार्थी आणि विषय हे तीन घटक असतात

77. Which of the following statements describes the characteristics of social development of children in infancy stage?

(1) Do not recognise outsiders. (2) Do not respond to others' actions.

(3) Try to attract others' attention. (4) They quickly go to strangers.

78. Which of the following statements is correct about the physical development of children of later childhood?

(1) Secretion of glands affects the body structure.

(2) Girls show increased growth of muscle fats.

(3) Girls show increased growth in supply of oxygen.

(4) As the physical growth of girls and boys is similar, the activities of physical education are also similar.

79. Which of the following statements is not correct about very superior intelligent students?

(1) They should have curriculum similar to the normal students.

(2) These students may have the proud feelings that they are superior to others.

(3) These students are like competitors to the teachers.

(4) These students do not pay attention in class because they feel the syllabus is easy.

80. 'Our personality is thus the result of what we start with and what we have lived through'. Who put forth this definition of personality?

(1) Norman L.Munn (2) G.W. Allport (3) G. A. Kimble (4) J. B. Watson

81. When there is excess secretion of thyroxin from the thyroid gland, which of the following symptoms is seen in a person?

(1) These persons do not feel hungry. (2) These persons are unstable.

(3) These persons are not ambitious (4) These persons are sleepy in nature.

82. Which of the following psychologists is not included in the group of cognitive theories of learning?

(1) Guthrie (2) Lewin (3) Gagne (4) Bruner

83. According to Kohler interaction between an individual and his surrounding gives rise to insight resulting in problem solving. He proved this by performing an experiment. Which of the following animals was used for this experiment by Kohler?

(1) Dog (2) Cat (3) Chimpanzee (4) Pigeon

84. Following are some statements describing the nature of teaching process. Which of the statement is not correct?

(1) Teaching process has the power of increasing the speed of learning.

(2) Teaching is conducive to learning.

(3) Teaching process is natural and spontaneous.

(4) Teaching process involves three factors teacher, learner and the subject.

SANDIP BIRADAR 9403855008

85. खालीलपैकी कोणत्या प्रतिमानांमध्ये आपल्या आजूबाजूच्या अनिष्ट प्रश्नांचे निरीक्षण करणे, त्यासंबंधी चर्चा करणे, अनिष्ट प्रथांचे बळी झालेल्या व्यक्तींच्या मुलाखती घेणे इ. गोष्टींचा विचार केला जातो?

(1) व्यक्तिगत विकास प्रतिमाने
(2) सामाजिक आंतरक्रिया प्रतिमाने
(3) ज्ञान प्रक्रियाकरण प्रतिमाने
(4) वर्तन परिवर्तन प्रतिमाने

86. 'अध्ययन म्हणजे अशी कृती की जी कृती नव्या परिस्थितीला प्रतिसाद देण्याचे आयोजन करते'. अशी व्याख्या खालीलपैकी कोणत्या मानसशास्त्रज्ञाने मांडली?

(1) जॉन लॉक
(2) जॉन हरबार्ट
(3) विलबर श्रॅाम
(4) गॅरेट

87. खाली दिलेल्या अध्ययनाविषयीच्या विधानांमध्ये कोणते विधान योग्य नाही?

(1) वाढत्या वयात होणारे नैसर्गिक बदल हे अध्ययनच होय.
(2) अध्ययन प्रक्रियेत अनुभव घेणे व अनुभवातून वर्तन सुधारणे या दोन्ही गोष्टींना महत्त्व असते.
(3) लहान मूल जेव्हा दोन पायांवर आधाराशिवाय उभे रहाते तेव्हा त्याला अध्ययन म्हणू शकतो.
(4) अध्ययन म्हणजे वर्तनातील कायमस्वरूपी घडून येणारा अपेक्षित बदल होय.

88. खाली दिलेल्या मानवी वर्तनातील विकासाच्या तीन पातळ्या आणि त्यांची उदाहरणे यांच्या योग्य जोड्यांचा पर्याय कोणता?

विकास पातळी	**उदाहरणे**
(अ) शारीरिक पातळी	(i) कल्पनाशक्तीचा विकास होणे
(ब) बौद्धिक पातळी	(ii) अभिवृत्ती निर्माण होणे
(क) भावनात्मक पातळी	(iii) निरनिराळी कौशल्ये निर्माण होणे

(1) अ – i, ब – ii, क – iii
(2) अ – ii, ब – iii, क – i
(3) अ – iii, ब – i, क – ii
(4) अ – iii, ब – ii, क – i

89. कितीही प्रयत्न केले तरी प्रगतीच्या ज्या एका विशिष्ट मर्यादेपलिकडे आपण जाऊ शकत नाही तो अध्ययन वक्राचा टप्पा म्हणजे .... होय.

(1) अंतिम प्रगतीचा काळ
(2) पठारावस्था
(3) शारीरिक व मानसिक परिसीमा
(4) मंद प्रगतीचा काळ

90. अर्थपूर्ण शाब्दिक अध्ययनात अगोदर माहीत असलेल्या माहितीशी नवीन माहितीची सांगड घातलेली असते, या दोन्ही गोष्टींची जुळणी करणे महत्वाचे असते असे मत आसुबेल यांनी खालीलपैकी कोणत्या अध्ययन उपपत्ती मध्ये मांडले आहे?

(1) अध्ययन व अनुदेशन उपपत्ती
(2) क्षेत्रीय उपपत्ती
(3) प्रभुत्व संपादन उपपत्ती
(4) सामाजिक निरीक्षणात्मक अध्ययन उपपत्ती

SANDIP BIRADAR 9403855008

85. Which of the following models of teaching includes observation of surrounding malpractices, discussing them and interviewing people who have fallen prey to these malpractices?

(1) Personal Development Model
(2) Social Interaction Model
(3) Information Processing Model
(4) Behavioural Modification Model

86. "Learning means that activity which plans to give response to a new situation". Who put forth this definition of learning?

(1) John Lock
(2) John Herbart
(3) Wilbur Schram
(4) Garette

87. Which of the following is not a correct statement about learning?

(1) Natural changes occurring in growing age is learning.
(2) Taking experience and learning from experience both have importance in learning process.
(3) When a small child stands on his feet without support, then it can be called learning.
(4) Learning is permanent and expected change occurring in behaviour.

88. Following are given three levels of human behavioural development and their examples. Which alternative shows the correct pairs?

Development level	Example
A. Physiological level	(i) Development of imaginative power
B. Cognitive level	(ii) Development of attitude
C. Emotional level	(iii) Development of different skills.

(1) A – (i) B – (ii) C – (iii)
(2) A – (ii) B – (iii) C – (i)
(3) A – (iii) B – (i) C – (ii)
(4) A – (iii) B – (ii) C – (i)

89. When an individual reaches the maximum level of progress and how much ever he tries he cannot cross that level, this stage of learning curve is called __________.

(1) Final stage of progress
(2) Stage of Plateau
(3) Physical and psychological mastery and highest limit
(4) Stage of slow progress

90. In significant verbal learning the previous knowledge is linked with new information and linking these two is very important. This opinion was put forth by Ausubel in which of the following theory?

(1) Theory of Meaningful Learning and Instruction
(2) Field Theory of Learning.
(3) Mastery Learning Theory.
(4) Social Observational Learning Theory.

SANDIP BIRADAR 9403855008

91. 15 या त्रिकोणी संख्येनंतर क्रमाने येणाऱ्या पाचव्या त्रिकोणी संख्येचा पाया कोणता?

(1) 9 (2) 10 (3) 11 (4) 12

92. एक काम काही मजूर काही दिवसांत पूर्ण करतात. जर मजुरांची संख्या $\frac{4}{5}$ पट केली; तर तेच काम पूर्ण करण्यास दिवसांची संख्या पूर्वीच्या संख्येच्या किती पट होईल?

(1) $\frac{4}{5}$ पट (2) दीडपट (3) $\frac{3}{4}$ पट (4) सव्वा पट

93. रोमन संख्यांच्या संदर्भाने विसंगत पर्याय कोणता?

(1) CD अधिक C (2) M वजा C

(3) C गुणिले V (4) M भागिले II

94. मिनिट काटा बारावर असतांना वेळ पाहिली तेव्हा तासकाटा व मिनिटकाटा यांच्यात काटकोन तयार झालेला दिसला; तर आणखी अडीच तासांनी त्या दोन्ही काटयात खालील पर्यायांपैकी किती मापाचा कोन होईल?

(1) 165° (2) 45° (3) 135° (4) 55°

95. खालील आकृतिबंधात '☐' च्या जागी असणारी संख्या कोणती?

3, 10, 15, 26, 35, ☐, 63

(1) 48 (2) 49 (3) 50 (4) 51

96. 176 सेमी परिघ असणाऱ्या वर्तुळावरील कोणतेही चार बिंदू परस्परांशी जोडून तयार झालेल्या चौरसाकृतीची बाजू किती सेमी असेल?

(1) $28\sqrt{2}$ (2) 28 (3) $21\sqrt{2}$ (4) 21

97. प्रत्येकी 1.5 मीटर समान मापाचे तुकडे करण्यासाठी साडेतेरा मीटर लांबीच्या दोरीची दोन्ही टोके जुळविली; तर त्या दुपदरी दोरीला किती ठिकाणी कापावे लागेल?

(1) 4 (2) 5 (3) 8 (4) 9

98. एका संख्येला 15, 11 आणि 12 यांनी भागले असता प्रत्येक वेळी बाकी 4 उरते. तर ती संख्या कोणती?

(1) 1316 (2) 2644 (3) 660 (4) 1976

99. $\left[\frac{(2.25+0.25)(4.25-1.75)-(6.5-3.3)(1.8+1.4)}{(4.25-1.75-3.2)(1.8+1.4+2.5)}\right]$ = किती?

(1) 3.2 (2) 0 (3) 4.25 (4) 1

SANDIP BIRADAR 9403855008

MATHEMATICS

1. What is a base sequential fifth triangular number followed after triangular number 15?

   (1) 9 (2) 10 (3) 11 (4) 17

2. Some workers complete a work in a few days. If the number of workers is increased by $\frac{4}{5}$ times, how many times the days will be required to complete the same work?

   (1) $\frac{4}{5}$ (2) one and half (3) $\frac{3}{4}$ (4) Quarter and one

3. With reference to the Roman number system which is the contradictory option among the following?

   (1) CD Plus C (2) M minus C
   (3) C multiplied by Y (4) M is divided by II

4. When minute hand is at twelve a time is seen, a right angle is observed between minute hand and an hour hand of a clock. What will be angle in degrees observed between two hands after two and half hours?

   (1) 165° (2) 45° (3) 135° (4) 55°

5. What will be the number at □ place in the following number pattern?
   3, 10, 15, 26, 35, □, 63

   (1) 48 (2) 49 (3) 50 (4) 51

6. What is a length of a side of the square in centimetre formed by joining four points on the circle of circumference 176 cm?

   (1) $28\sqrt{2}$ (2) 28 (3) $21\sqrt{2}$ (4) 21

7. Two ends of a rope having length thirteen and half metres are assembled at together. At how many points such a dual rope will cuts in order to divide it into equal pieces of a length 1.5 m each?

   (1) 4 (2) 5 (3) 8 (4) 9

8. If a number is divided by 15, 11 and 12 every time the remainder will be 4. Then what is a number from following?

   (1) 1316 (2) 2644 (3) 660 (4) 1976

9. Find the value of : $\left[\frac{(2.25+0.25)(4.25-1.75)-(6.5-3.3)(1.8+1.4)}{(4.25-1.75-3.2)(1.8+1.4+2.5)}\right]$

   (1) 3.2 (2) 0 (3) 4.25 (4) 1

SANDIP BIRADAR 9403855008

100. वर्तुळाकृती बागेमध्ये असणाऱ्या आयताकृती मैदानाची रूंदी 42 मी. असून संपूर्ण बागेचे क्षेत्रफळ 3850 चौ. मी. आहे. जर मैदानाचे चारही शिरोबिंदू वर्तुळाकृती बागेच्या परिघावर असतील; तर मैदानाची लांबी किती?

(1) 56 मी.
(2) 62 मी.
(3) 51 मी.
(4) 58 मी.

101. सविताचे मासिक वेतन 10000 रुपये असून ते वेदिकाच्या मासिक वेतनाच्या सव्वापट आहे. वेदिकाच्या मासिक वेतनाची रक्कम आसियाच्या मासिक वेतनाच्या दुप्पट आहे. तर आसियाचे मासिक वेतन किती रुपये असेल?

(1) 6250
(2) 4000
(3) 5000
(4) 7250

102. काही मुलांना प्रत्येकी 17 वह्या वाटायचे ठरले. परंतु प्रत्यक्षात प्रत्येकी 28 वह्या वाटल्या, तेव्हा 352 वह्या कमी पडल्या असतील; तर त्या मुलांची संख्या किती असेल?

(1) 28
(2) 17
(3) 25
(4) 32

103. शेजारील आकृतीतील त्रिकोणांची संख्या किती?

(1) 22
(2) 20
(3) 24
(4) 18

104. 48 वस्तू समान वाटायच्या असतील; तर किती प्रकारे वाटता येतील?

(1) 8
(2) 9
(3) 10
(4) 11

105. दोन अंकी सम संख्या व विषम संख्या यांच्या बेरजेतील फरक किती?

(1) 45
(2) 100
(3) 50
(4) 55

106. (12 व 101), (9 व 39), (9 व 49), (11 व 111) आणि (19 व 247) यापैकी सहमूळ संख्यांच्या जोड्या किती?

(1) पाच
(2) दोन
(3) तीन
(4) चार

107. एके वर्षी महाराष्ट्र दिन रविवारी आहे. तर त्याच वर्षी बालदिन कोणत्या वारी असेल?

(1) शनिवार
(2) रविवार
(3) सोमवार
(4) मंगळवार

108. विशिष्ट रक्कमेच्या $\frac{7}{18}$ पट रक्कम वेदला किंवा $\frac{2}{5}$ पट रक्कम विजयाला किंवा $\frac{3}{8}$ पट रक्कम सानियाला किंवा $\frac{6}{11}$ पट रक्कम वीणाला दिली असेल; तर सर्वाधिक रक्कम कोणाला मिळेल?

(1) वेद
(2) विजय
(3) सानिया
(4) वीणा

SANDIP BIRADAR 9403855008

100. Breadth of a rectangular ground in a circular garden is 42 m. If the area of a garden is 3850 sq.m. If all vertices of a ground are on the circumference of a garden find the length of a ground.

(1) 56m (2) 62m (3) 51m (4) 58m

01. Monthly salary of Savita is Rs 10,000. It is one and quarter times the salary of Vedica. Vedica's monthly salary is two times the salary of Asiya. What the monthly salary of Asiya?

(1) Rs. 6,250 (2) Rs. 4,000 (3) Rs. 5,000 (4) Rs. 7,250

02. It is decided that among some boys 17 note-books are given to each boy. But when actually 28 note-books are given to each boy 352 note-books fall short. Then what will be number of boys?

(1) 28 (2) 17 (3) 25 (4) 32

03. Write the number of triangles in the adjoining figure.

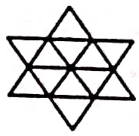

(1) 22 (2) 20

(3) 24 (4) 18

04. If 48 articles are to be distributed equally, then by how many ways can it be distributed?

(1) 8 (2) 9 (3) 10 (4) 11

05. What is a difference between the sum of two digits even numbers and sum of two digits odd numbers?

(1) 45 (2) 100 (3) 50 (4) 55

06. How many pairs of co-prime numbers from the following pairs, (12 and 101), (9 and 39), (9 and 49) (11 and 111), and (19 and 247).

(1) Five (2) Two (3) Three (4) Four

07. In a certain year 'Maharashtra Din' is on Sunday. Then what will be day on 'Children's Day' in the same year?

(1) Saturday (2) Sunday (3) Monday (4) Tuesday

08. Of a certain amount if $\frac{7}{18}$ times the amount is given to Ved. Or $\frac{2}{5}$ times the amount is given to Vijay or $\frac{3}{8}$ times the amount is given to Saniya or $\frac{6}{11}$ times the amount is given to Veena. Then who will get the maximum amount?

(1) Ved (2) Vijay (3) Saniya (4) Veena

SANDIP BIRADAR 9403855008

109. 'समभुज चौकोन हा .... असतो' हे विधान पूर्ण करण्यासाठी योग्य ठरणारी बाब/ठरणाऱ्या बाबी खालील कोणती/कोणत्या?

(अ) समांतरभुज चौकोन
(ब) काटकोन चौकोन

(1) फक्त 'अ' योग्य
(2) फक्त 'ब' योग्य
(3) 'अ' आणि 'ब' दोन्ही योग्य
(4) 'अ' आणि 'ब' दोन्ही अयोग्य

110. $\left[1\frac{1}{2}-\left(\frac{5}{8}+\frac{1}{4}\right)\times 0.24\right]$ = किती?

(1) $12\frac{9}{10}$
(2) 1.29
(3) $1\frac{1}{2}$
(4) 0.15

111. शेजारील घडणीवरून तयार होणाऱ्या इष्टिकाचिती आकाराच्या पेटीच्या 'D' च्या विरूद्ध पृष्ठावर कोणते अक्षर असेल?

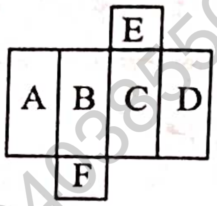

(1) E
(2) F
(3) A
(4) B

112. तीन पेट्यांमध्ये अनुक्रमे 144, 112 व 192 वह्या आहेत. त्या पेटयांतील वह्यांचे समान वह्या असलेले ग करायचे असल्यास; प्रत्येक गठ्ठयात जास्तीत जास्त किती वह्या घ्याव्यात?

(1) 32
(2) 48
(3) 16
(4) 8

113. 74.376 या संख्येतील उजवीकडील '7' ची स्थानिक किंमत डावीकडील '7' च्या स्थानिक किंमतीच्या कि पट आहे?

(1) 10^{-3}
(2) 10^{-2}
(3) 10^{3}
(4) 10^{2}

114. शेजारील समभुज चौकोनातील a = किती?

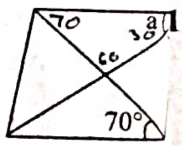

(1) 20°
(2) 30°
(3) 40°
(4) 50°

115. 9 सेमी × 40 सेमी आयताकृती रंगीत कागदाच्या दोन्ही कर्णांवर कापून चार पताका तयार केल्या; तर त्या स पताकांची एकूण परिमिती किती सेमी असेल?

(1) 100
(2) 162
(3) 262
(4) 180

116. $\left[\frac{x^2-9x+20}{(x-4)}\right]=0$ असेल; तर 'x' = किती?

(1) 5
(2) –4
(3) –5
(4) 4

SANDIP BIRADAR 9403855008

109. 'Rhombus is a ______'. To complete this statement which of the following statements is more correct?

(A) Parallelogram (B) Rectangle

(1) Only (A) (2) Only (B)

(3) Both A and B (4) A and B are not suitable

110. $\left[1\frac{1}{2}-\left(\frac{5}{8}+\frac{1}{4}\right)\times 0.24\right]=?$

(1) $12\frac{9}{10}$ (2) 1.29 (3) $1\frac{1}{2}$ (4) 0.15

111. In the figure aside, open structure of paralleloped box is shown. What letter will be observed on the surface which is exactly opposite to the surface of letter D?

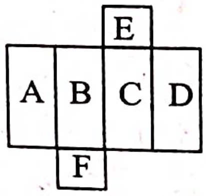

(1) E (2) F

(3) A (4) B

112. Three boxes contain 144, 112 and 192 note-books respectively. If three bundles of equal numbers of note-books are made. How many maximum numbers of note-books each bundle will contain?

(1) 32 (2) 48 (3) 16 (4) 8

113. In a number 74.376 how many times the place value of 7 is at extreme right than extreme left?

(1) 10^{-3} (2) 10^{-2} (3) 10^{3} (4) 10^{2}

114. The figure aside is of Rhombus. Find the value of 'a'.

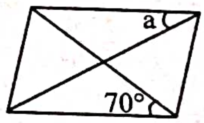

(1) 20° (2) 30°

(3) 40° (4) 50°

115. Rectangular colour paper of size 9 cm × 40 cm is cut diagonally in to four triangular flag i.e. *Pataka*. Then what is a sum of perimeters of all Patakas?

(1) 100 cm (2) 162 cm (3) 262 cm (4) 180 cm

116. If $\left[\frac{x^2-9x+20}{(x-4)}\right]=0$ then find x.

(1) 5 (2) –4 (3) –5 (4) 4

SANDIP BIRADAR 9403855008

117. फक्त काही 500 रुपये किंमतीच्या व काही 2000 रुपये किंमतीच्या नोटा असलेल्या पिशवीत 30500 रु आहेत. तर त्या पिशवीत खालील पर्यायांपैकी 500 रुपये किंमतीच्या किती नोटा असू शकतील?

(1) 59 (2) 35 (3) 19 (4) 25

118. एका कोनाचा पूरककोन आणि कोटीकोन यांच्या मापांची बेरीज 170° आहे. तर त्या कोनाचे माप किती?

(1) 60° (2) 70° (3) 40° (4) 50°

नोट: **प्र. 119 व 120 सूचनाः आलेखाचे निरीक्षण करुन सोडवा.**

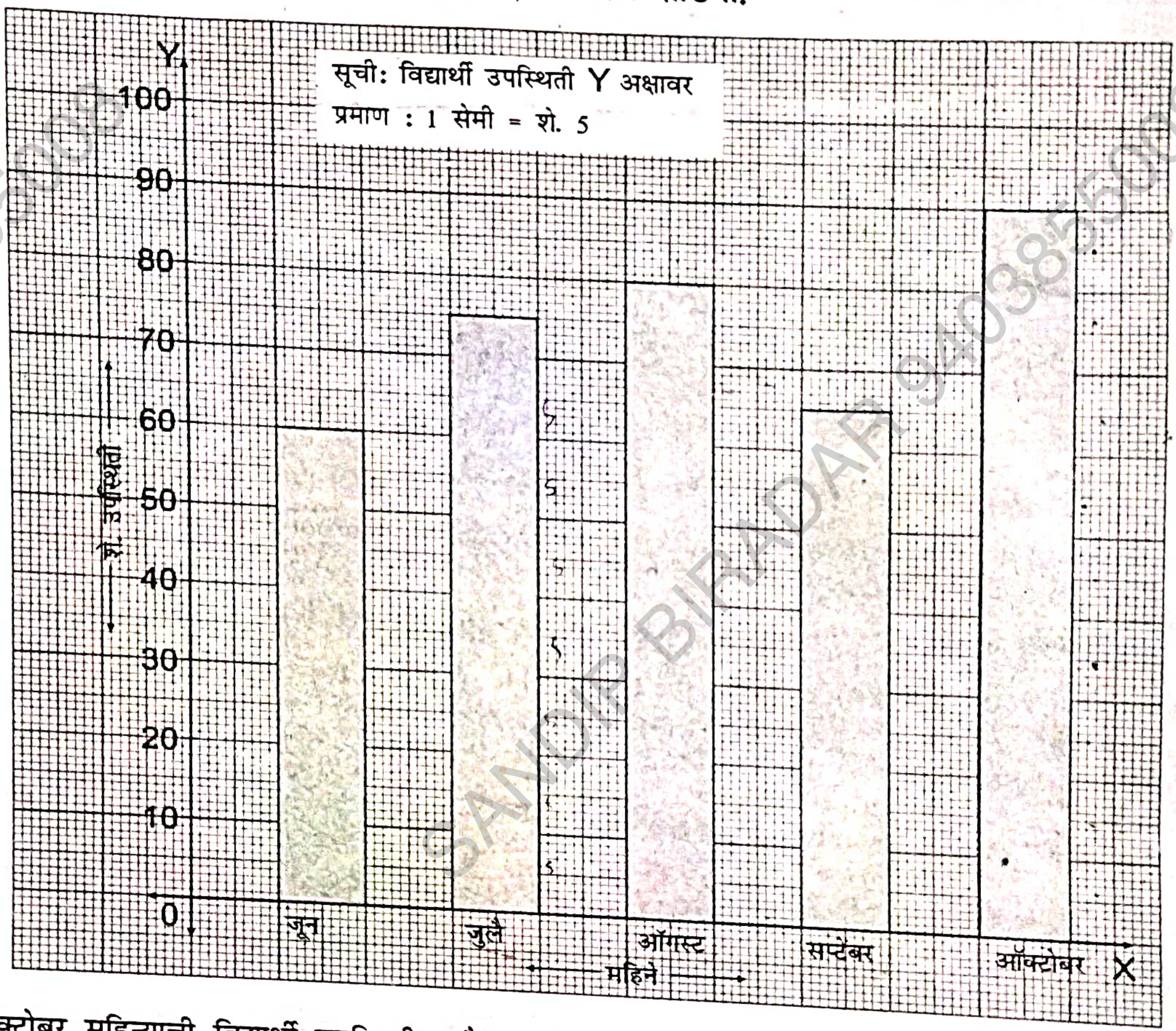

119. ऑक्टोबर महिन्याची विद्यार्थी उपस्थिती जुलै महिन्याच्या विद्यार्थी उपस्थितीच्या शेकडा कितीने जास्त आहे?

(1) $16\frac{2}{3}$ (2) 20 (3) 15 (4) $83\frac{1}{3}$

120. पाच महिन्यातील विद्यार्थ्यांची शेकडा सरासरी अनुपस्थिती किती?

(1) 65 (2) 74 (3) 26 (4) 70

SANDIP BIRADAR 9403855008

17. In a bag there are some notes of ₹500 and some notes of ₹2000 denominations. Total cost of notes is ₹30500. Find the number of notes of ₹500.

(1) 59 (2) 35 (3) 19 (4) 25

18. If sum of the measures of supplementary angle and complementary angle of an angle is 170°. Find the measure of an angle.

(1) 60° (2) 70° (3) 40° (4) 50°

Note for Q 119 and Q 120. Observe the graph and write the answers of Q 119 and Q 120.

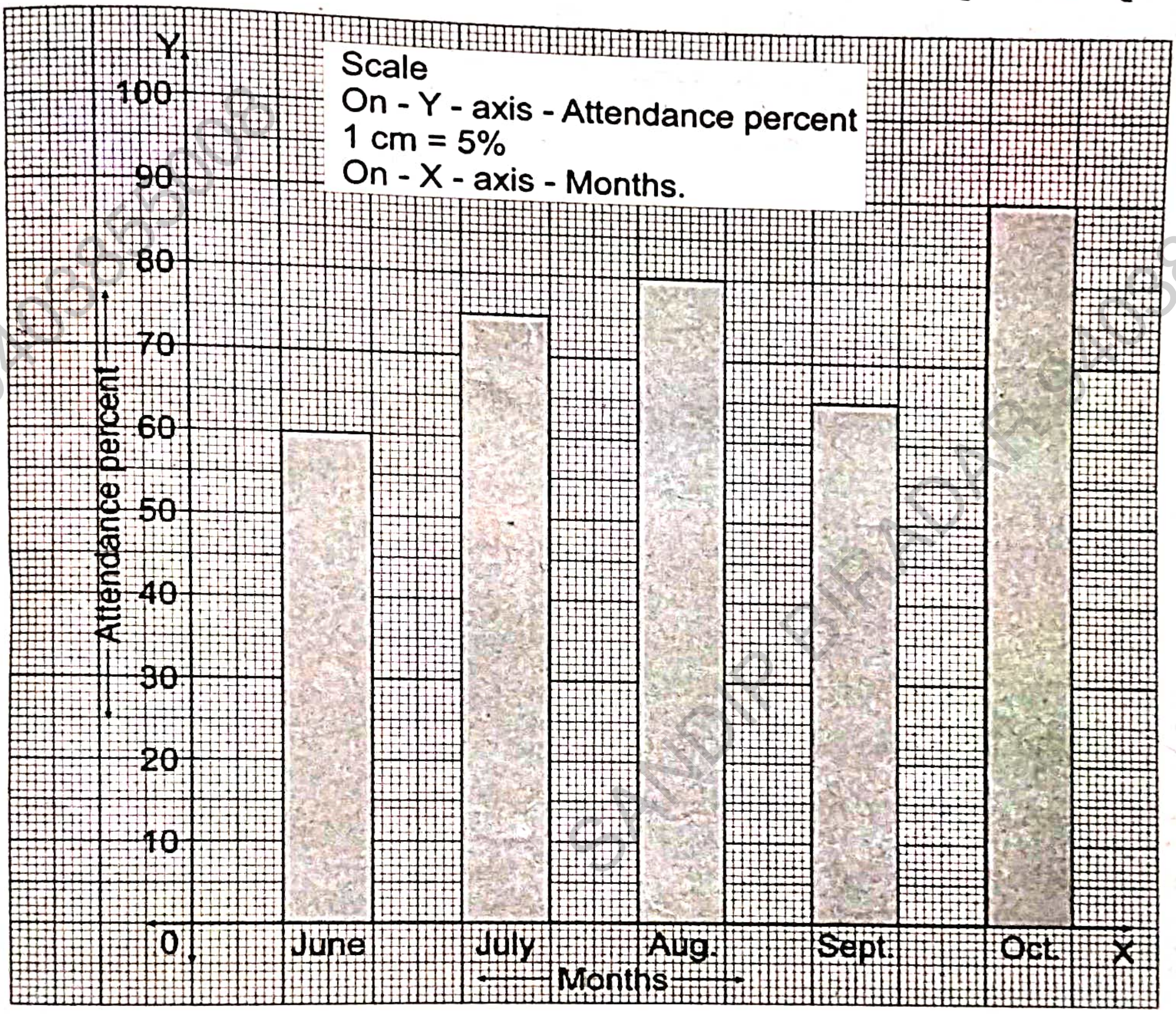

119. What is a percentage of more attendance of the students in the month of October than in the month of July?

(1) $16\frac{2}{3}$ (2) 20 (3) 15 (4) $83\frac{1}{3}$

120. What is an average of percentage of absentee of students in five months?

(1) 65 (2) 74 (3) 26 (4) 70

परिसर अभ्यास

121. माणूस सुरूवातीच्या (प्राचीन) काळात बोरूने खालील पर्यायांपैकी कशावर लिहित असे?

(1) कुंकुमपत्र (2) कच्च्या वीटा (3) पत्रगुच्छ (4) शीळ

122. इतिहासाच्या संदर्भाने 'प्राक' या शब्दाचा नेमका अर्थ कोणता?

(1) पूर्वीचा (2) पूर्वेकडील (3) पंडीत (4) पुरोगामी

123. व्यक्ती आणि त्यांचा कार्यकाळ लक्षात घेऊन योग्य कालानुक्रम दर्शविणारा पर्याय कोणता?

(1) वर्धमान महावीर-गौतम बुद्ध-चंद्रगुप्त मौर्य-सम्राट अशोक
(2) गौतम बुद्ध-वर्धमान महावीर-चंद्रगुप्त मौर्य-सम्राट अशोक
(3) गौतम बुद्ध-वर्धमान महावीर-सम्राट अशोक-चंद्रगुप्त मौर्य
(4) वर्धमान महावीर-गौतम बुद्ध-सम्राट अशोक-चंद्रगुप्त मौर्य

124. देवगिरीचे नामांतर करून 'दौलताबाद' असे नाव ठेवणारा कोण?

(1) फिरोज तुघलक (2) मुहम्मद घोरी (3) अल्तमश (4) मुहम्मद तुघलक

125. 'गुरूग्रंथसाहिब' या शिखांच्या पवित्र ग्रंथात खालील पर्यायांपैकी कोणाच्या रचनांचा समावेश आहे?

(1) महाकवी सुरदास
(2) चैतन्य महाप्रभू
(3) संत नरसी मेहता
(4) संत एकनाथ

126. खालीलपैकी योग्य विधान/विधाने कोणते/कोणती?

(अ) आदिलशहाने शहाजीराजांना 'सरलष्कर' हा किताब दिला होता.
(ब) निजामशहाने शहाजीराजांना बंगळूरची जहागिरी बक्षीस दिली होती.

(1) फक्त 'अ' योग्य
(2) फक्त 'ब' योग्य
(3) दोन्हीही 'अ' आणि 'ब' योग्य
(4) दोन्हीही 'अ' आणि 'ब' अयोग्य

127. छत्रपती शिवरायांच्या हिंदवी स्वराज्याचे निष्ठावंत पाईक नसलेल्या व्यक्तीचा पर्याय कोणता?

(1) नूर बेग
(2) सलाबत खान
(3) काझी हैदर
(4) सिद्दी मिसरी

128. शिवरायांच्या अष्टप्रधान मंडळातील कोणाला युद्धप्रसंगी लढाई करावी लागत असे?

(1) अमात्य व सचिव
(2) अमात्य व पंडितराव
(3) न्यायाधीश व सचिव
(4) न्यायाधीश व पंडितराव

ENVIRONMENTAL STUDIES

121. In ancient times man initially used pointed reeds to write on which of the following?
(1) Kumkum Patra
(2) Unbaked bricks
(3) Patra gucchha
(4) Sheel

122. What is the meaning of the word 'Palaeo' related to History?
(1) Old
(2) Middle
(3) Stone
(4) New

123. Considering the person and his tenure which is the correct chronological order?
(1) Vardhaman Mahavir – Gautam Buddha – Chandragupta Maurya – Samrat Ashok.
(2) Gautam Buddha – Vardhaman Mahavir – Chandragupta Maurya – Samrat Ashok.
(3) Gautam Buddha – Vardhaman Mahavir – Samrat Ashok – Chandragupta Maurya.
(4) Vardhaman Mahavir – Gautam Buddha – Samrat Ashok – Chandragupta Maurya.

124. Who changed the name of 'Devgiri' fort to 'Daulatabad'?
(1) Firoz Tughlaq
(2) Muhammad Ghori
(3) Iltutmish
(4) Muhammad Tughlaq

125. The holy book of Sikhs 'Guru Granth Sahib' includes the compositions of which of the following?
(1) Mahakavi (Great poet) Surdas
(2) Chaitanya Mahaprabhu
(3) Sant Narsi Mehta
(4) Sant Eknath.

126. Which of the following is/are correct statement/ statements?
(A) Adilshah gave the title of 'Sa Lashkar' to Shahaji Raje
(B) Nizamshah gifted the Jagir of Bangalore to Shahaji Raje.
(1) Only (A) correct
(2) Only (B) correct
(3) (A) and (B) both correct
(4) (A) and (B) both incorrect

127. Which of the following is not a loyal servant of the Hindavi Swaraj of Chhatrapati Shivaji Raje?
(1) Noor Beg
(2) Salabat Khan
(3) Kazi Haider
(4) Siddi Misri

128. Which of the following Ashtapradhan Ministers had to participate in the war?
(1) Amatya and Sachiv
(2) Amatya and Pandit rao
(3) Nyayadhish and Sachiv
(4) Nyayadhish and Panditrao

SANDIP BIRADAR 9403855008

129. छत्रपती शिवाजी महाराजांनी पहिल्यांदा केलेल्या सुरतेवरील स्वारीचे प्रमुख कारण खालील पर्यायांपैकी कोणते

(1) पुरंदरच्या तहात मुघलांना दिलेले किल्ले व प्रदेश परत मिळविणे

(2) सिद्दी जोहरवर वचक बसविणे

(3) शाहिस्तेखानाच्या तीन वर्षांच्या राजवटीत स्वराज्याचे झालेले नुकसान भरून काढणे

(4) आग्रा भेटीत झालेल्या अपमानाचा बदला घेणे

130. छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या राज्याभिषेक प्रसंगी 'श्री राजा शिवछत्रपती' अशी अक्षरे कोरलेली कोणती न पाडण्यात आली?

(1) सोन्याचा होन व तांब्याची शिवराई

(2) सोन्याची शिवराई व तांब्याचा होन

(3) सोन्याचा होन व सोन्याची शिवराई

(4) तांब्याची शिवराई व तांब्याचा होन

131. जिल्हा परिषद कामकाजासंबंधीचे योग्य विधान दर्शविणारा पर्याय कोणता?

(1) जिल्हा परिषदेची सदस्यसंख्या किमान 60 असते 50-75

(2) जिल्ह्यातील सर्व पंचायत समित्यांचे सभापती जिल्हापरिषदेचे पदसिद्ध सदस्य असतात

(3) जिल्हा परिषदेच्या निवडणुकीसाठी उमेदवाराचे वय किमान 25 वर्षे असले पाहिजे

(4) जिल्हा परिषदेचा उपाध्यक्ष स्थायी समितीचा पदसिद्ध अध्यक्ष असतो
अध्यक्ष

132. भारतीय राज्यघटनेतील मूलभूत अधिकार खालील पर्यायांपैकी कोणता?

(1) माहितीचा अधिकार

(2) मतदानाचा अधिकार

(3) घटनात्मक उपाययोजनेचा अधिकार

(4) मानव अधिकार

133. उच्च न्यायालय असणारे ठिकाण खालील पर्यायांपैकी कोणते?

(1) शिलाँग (2) कोहिमा (3) ऐजॉल (4) इटानगर

134. संयुक्त राष्ट्राशी (UNO) संलग्न असणाऱ्या कोणत्या संघटनेचे मुख्यालय व्हिएन्ना येथे आहे?

(1) जागतिक आरोग्य संघटना (WHO)

(2) अन्न व शेती संघटना (FAO)

(3) आंतरराष्ट्रीय अणुऊर्जा आयोग (IAEA) व्हिएन्ना

(4) शैक्षणिक, वैज्ञानिक आणि सांस्कृतिक संघटना (UNESCO) पॅरिस

135. वस्त्रांशी संबंधित गटात न बसणारा पर्याय कोणता?

(1) म्हैसूर सिल्क (2) लखनवी चिकन (3) हिमरू (4) कडियल

SANDIP BIRADAR 9403855008

129. Which is the main reason of the first campaign on Surat by Chhatrapati Shivaji Maharaj?

(1) Recapturing the forts, given to Mughals in the treaty of Purandar.

(2) To put a check on Siddi Johar.

(3) To make up the loss which Swarajya had felt during the 3 year reign of Shaista Khan.

(4) To take revenge of the insult done in Agra visit.

130. Which coins with the inscription 'Shiv Raja Shivchhatrapati' were minted on the occasion of coronation of Shivaji Maharaj?

(1) Gold Hon and Copper Shivarai

(2) Gold Shivrai and Copper Hon

(3) Gold Hon and Gold Shivrai

(4) Copper Shivrai and Copper Hon

131. Which of the following alternative is the correct statement about the proceedings of Zila Parishad?

(1) The minimum number of members of Zila Parishad is 60.

(2) The chairpersons of all the Panchayat Samitis of the district are members of the Zilla Parishad.

(3) The tenure of President of Zila Parishad is 25 years.

(4) The Vice President of the Zila Parishad is the ex-officio president of the standing committee.

132. Which of the following is a fundamental right of Indian Constitution?

(1) Right to Information

(2) Right to Vote

(3) Right to Constitutional Remedies

(4) Human Rights

133. Which of the following place has a High Court?

(1) Shillong

(2) Kohima

(3) Aizawal

(4) Itanagar

134. Which of the following organisations affiliated to UNO has its headquarters in Vienna?

(1) World Health Organisation (WHO).

(2) Food and Agriculture Organisation (FAO).

(3) International Atomic Energy Agency (IAEA).

(4) United Nations Educational Scientific and Cultural Organisation (UNESCO).

135. Which of the following groups is not related to clothes?

(1) Mysore silk

(2) Lucknowi Chikan

(3) Himru

(4) Kadiyal

SANDIP BIRADAR 9403855008

136. 'वर्षभराच्या काळात पृथ्वीवर वेगवेगळे ऋतू निर्माण होतात' याचे योग्य कारण खालीलपैकी कोणते?

(अ) पृथ्वीचा कललेला आस

(ब) पृथ्वीची कक्षीय गती

(1) फक्त 'अ'

(2) फक्त 'ब'

(3) दोन्हीही 'अ' आणि 'ब'

(4) 'अ' आणि 'ब' दोन्हीही नाही

137. पणजी: कार्निव्हल : : जैसलमेर:?

(1) मारवाड उत्सव

(2) मेवाड उत्सव

(3) रणभूमी उत्सव

(4) मरूभूमी उत्सव

138. भारतातील पश्चिम घाटाच्या वैशिष्ट्यांपैकी विसंगत असणारी बाब दर्शविणारा पर्याय कोणता?

(1) जैववैविध्य संवेदन क्षेत्राचा एक भाग

(2) मलयगिरी हे त्यातील सर्वात उंच शिखर

(3) युनेस्कोच्या वर्ल्ड हेरिटेज साईट्समध्ये समावेश

(4) अरबी समुद्र व बंगालचा उपसागर यांना मिळणाऱ्या नद्यांचा प्रमुख जलविभाजक

139. महाराष्ट्रातील जिल्हे व त्यात प्रामुख्याने आढळणारे खनिज यांची अयोग्य जोडी दर्शविणारा पर्याय कोणता?

(1) सिंधुदुर्ग व नागपुर-लोहखनिज

(2) रत्नागिरी व कोल्हापूर-बॉक्साईट

(3) गोंदिया व यवतमाळ-लोहखनिज

(4) रायगड व सिंधुदुर्ग-बॉक्साईट

140. राष्ट्रीय महामार्ग जात नसलेल्या महाराष्ट्रातील जिल्ह्यांचा गट दर्शविणारा पर्याय कोणता?

(1) परभणी, हिंगोली आणि लातूर

(2) यवतमाळ, गडचिरोली आणि नांदेड

(3) गडचिरोली, लातूर आणि नांदेड

(4) हिंगोली, यवतमाळ आणि परभणी

141. नकाशाशी संबंधित समोच्चता दर्शक रेषांचे वैशिष्ट्य खालील पर्यायांपैकी कोणते?

(1) समोच्चता दर्शक रेषा या समुद्रसपाटीपासून समान उंचीवर असणारी ठिकाणे जोडणाऱ्या वास्तव रेषा आहेत.

(2) समोच्चता दर्शक रेषांमधील अंतर जास्त असल्यास त्या ठिकाणचा उतार मंद असतो.

(3) भूरचनेची लांबी व रूंदी दर्शविण्यासाठी प्रामुख्याने समोच्चता दर्शक रेषांचा वापर करतात.

(4) समोच्चता रेषांदरम्यानचा रंग हा त्या ठिकाणच्या उंचीनुसार ठरतो.

142. सुंद्री, कांदळ व तिवर या वनस्पती प्रामुख्याने खालील पर्यायांपैकी कोणत्या वनात अढळतात?

(1) उष्ण प्रदेशीय आर्द्र पानझडी वने

(2) उष्ण प्रदेशीय काटेरी वने

(3) खारफुटीची वने

(4) उष्ण प्रदेशीय शुष्क पानझडी वने

143. मानवी शरीरातील 'रासायनिक संदेशवाहक' म्हणून ओळखला जाणारा घटक खालील पर्यायांपैकी कोणता?

(1) प्रेरक

(2) संप्रेरक

(3) चेतातंतू

(4) चेतारज्जू

SANDIP BIRADAR 9403855008

36. There are various seasons throughout the year on earth. What is/are reason(s) for this?

(A) Inclination of Earth's Axis (B) Orbital Motion of the Earth.

(1) Only A correct (2) Only B correct

(3) A and B both correct (4) A and B both incorrect

37. Panaji : Carnival :: Jaisalmer : ?

(1) Marwad Festival (2) Mewad Festival

(3) Ranbhoomi Festival (4) Marubhoomi Festival

38. Which of the following is an incorrect feature of the western Ghats of India?

(1) One of the biodiversity hot spots.

(2) Malayagiri is the highest peak in that area.

(3) Included in the 'World's Heritage Sites' by UNESCO

(4) Main divide between the rivers flowing to Arabian sea and the Bay of Bengal.

39. Which is the incorrect pair of districts of Maharashtra and its major mineral found?

(1) Sindhudurg and Nagpur – Iron ore (2) Ratnagiri and Kolhapur – Bauxite

(3) Gondia and Yawatmal – Iron ore (4) Raigad and Sindhudurg – Bauxite

40. The National Highway does not pass through which of the following groups of districts?

(1) Parbhani – Hingoli – Latur (2) Yavatmal – Gadchiroli – Nanded

(3) Gadchiroli – Latur – Nanded (4) Hingoli – Yawatmal – Parbhani

41. Which of the following is characteristic feature of contours?

(1) These are actual lines joining all the places of same height above sea level.

(2) If the lines are spaced far away from each other it indicates gentle slope.

(3) These lines are mainly used for showing the length and breadth of physiography features.

(4) The colour of the contours depends on the height of the place.

42. Which of the following forests shows plants like Sundri, Kandal and Jiwar?

(1) Tropical Moist Deciduous Forests (2) Hot Tropical Thorny Forest

(3) Mangrove Forest (4) Tropical Dry Deciduous Forests

43. Which of the following in the human body is recognised as 'Chemical Message Carrier'?

(1) Efferent Nerves (2) Hormones

(3) Nerve fibres (4) Spinal cord

144. खालील पर्यायापैकी 'संपर्कजन्य रोग' कोणते?

(1) गजकर्ण व गाऊट
(2) गाऊट व कुष्ठरोग
(3) कुष्ठरोग व इसब
(4) इसब व गजकर्ण

145. तंबाखू खाल्ल्यामुळे खालीलपैकी कोणते घातक पदार्थ निर्माण होतात?

(अ) निकोटिन
(ब) टार
(क) कार्बन मोनॉक्साइड

(1) फक्त 'अ' आणि 'ब'
(2) फक्त 'ब' आणि 'क'
(3) फक्त 'क' आणि 'अ'
(4) तिन्ही 'अ' 'ब' आणि 'क'

146. खालीलपैकी अयोग्य विधानाचा पर्याय कोणता?

(1) प्रामुख्याने पक्ष्यांमध्ये अपत्यांची लिंगनिश्चिती मादीकडून संक्रमित होणाऱ्या गुणसूत्रांवरून ठरते
(2) प्रामुख्याने पक्ष्यांतील नरांमध्ये xy गुणसूत्रे आढळतात
(3) फुलपाखरांसारख्या कीटकांच्या मादीत xy गुणसूत्रे असतात
(4) मानवामध्ये आढळणाऱ्या गुणसूत्रांच्या स्थितीच्या विरूद्ध स्थिती काही अपवाद वगळता पक्ष्यांच्या नर व मादीत गुणसूत्रांत आढळते

147. बटाटे व कांदे यांसारख्या भाज्यांना कोंब येऊन त्या नासू नयेत यासाठी कशाचा उपयोग होतो?

(1) श्राव्यातीत ध्वनी
(2) कॅरमलायझेशन पद्धत
(3) गॅमा किरणांचा मारा
(4) पाश्चरायझेशन पद्धत

148. खालील 'कारण' आणि 'परिणाम' यांचा अर्थ लक्षात घेऊन योग्य पर्याय निवडा

कारण : (अ) समुद्राच्या पाण्याची घनता जास्त असते

परिणाम : (ब) समुद्राच्या पाण्यात पोहणे सोपे होते

(1) फक्त 'अ' योग्य
(2) फक्त 'ब' योग्य
(3) 'अ' आणि 'ब' दोन्ही योग्य
(4) 'अ' आणि 'ब' दोन्ही अयोग्य

149. परिसंस्थेतील 'विघटक' या घटकाचे वैशिष्ट्य कोणते?

(1) स्वयंपोषी असणे
(2) परिसंस्थेतील तृतीयक भक्षक
(3) परिसंस्थेतील उत्पादक गटाच्या कार्यास मदत
(4) असेंद्रिय पदार्थांचे सेंद्रिय पदार्थांत रूपांतर

150. 'देवराई' या संकल्पनेविषयी विसंगत विधान कोणते?

(1) महाराष्ट्रातील वनसंवर्धनाचा पारंपरिक प्रकार
(2) धार्मिक पर्यटन स्थळ
(3) देवांचे वन
(4) वनस्पती व प्राणी संरक्षणाचा दृष्टीकोन

SANDIP BIRADAR 9403855008

4. Which of the following are contagious diseases?

(1) Ringworm and Gout
(2) Gout and Leprosy
(3) Leprosy and Eczema
(4) Eczema and Ringworm

5. Which of the following harmful substances are formed due to chewing of tobacco?

(A) Nicotine (B) Tar (C) Carbon monoxide.

(1) Only A is correct
(2) Only B is correct
(3) A and B both correct
(4) A and B both incorrect

6. Which of the following is an incorrect statement?

(1) The chromosome of the female birds decide the gender of the offspring.
(2) The XY chromosomes occur mainly in male birds.
(3) The XY chromosomes occur in female insects like butterflies.
(4) Apart from exceptions, condition of the chromosomes seen in male and female birds is the opposite condition of chromosomes seen in human beings.

47. Which of the following is used to prevent potatoes from growing sprouts?

(1) Ultrasonic sound
(2) Caramalisation method
(3) Gamma rays
(4) Pasteurization method.

48. Read the following 'Cause' and 'Effect' statements and choose the correct alternative.

(A) Cause : Sea water has high density.
(B) Effect : It is easy to Swim in the Sea.

(1) Only A is correct
(2) Only B is correct
(3) A and B both are correct
(4) A and B both are incorrect

49. What is the characteristic features of the 'decomposers' in ecosystem?

(1) Autotrophic
(2) Tertiary consumer of ecosystem
(3) Helps the consumer group in ecosystem
(4) Conversion of inorganic matter into organic matter.

50. Which of the following statements is irrelevant to the concept of 'Devrai'?

(1) Traditional form of forest conservation in Maharashtra.
(2) Religious tourist destination
(3) Forest of the Gods
(4) Viewpoint of protecting the plants and animals.

SANDIP BIRADAR 9403855008